MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2023. november 30.[1]

C-409/22. sz. ügy

UA
kontra
EUROBANK BULGARIA

(az Apelativen sad – Sofia [szófiai fellebbviteli bíróság, Bulgária] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A tőke szabad mozgása – Belső piaci pénzforgalmi szolgáltatások – 2007/64/EK irányelv – A fizetési eszköz fogalma – A számlatulajdonos nevében eljáró megbízott meghatalmazása – A meghatalmazás apostille tanúsítvánnyal ellátott másolata – A hitelesség bizonyítéka – A fizetési művelet fogalma – A pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásához és igénybevételéhez kapcsolódó jogok és kötelezettségek – Nem engedélyezett fizetési műveletek – A pénzforgalmi szolgáltató felelőssége”

1. A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatások nyújtását a 2007/64/EK irányelv,[2] illetve a 2018. január 13-tól annak helyébe lépő (EU) 2015/2366 irányelv[3] szabályozza. E szolgáltatások a technológiai előrehaladás következtében rohamosan fejlődnek.[4]

2. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képező jogvitában egy bolgár bank áll szemben az ügyfelével, aki tagadja, hogy a folyószámlájáról teljesített egyes rendelkezéseket engedélyezett volna. Az ügyfél a banktól az átutalt összegek megtérítését követeli.

3. Ebben az összefüggésben a Bíróságnak tisztáznia szükséges a jelen ügyre *ratione temporis* alkalmazandó 2007/64 irányelvben használt „fizetési eszköz”[5] és „hitelesítés” fogalmát.

4. A Bíróságnak ezenkívül tovább kell fejlesztenie a felhasználók által nem engedélyezett fizetési műveletekért a pénzforgalmi szolgáltatók felelőssége terén kialakulóban lévő ítélkezési gyakorlatát.

1 Eredeti nyelv: spanyol.

2 A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2007. L 319., 1. o.; helyesbítés: HL 2009. L 187., 5. o.).

3 A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 337., 35. o.).

4 Az Európai Bizottság részéről már folyamatban van a 2015/2366 irányelv naprakésszé tétele. Lásd: *A study on the application and impact of Directive (EU) 2015/2366 on Payment Services (PSD2)*, FISMA/2021/OP/0002.

5 Lásd az e fogalom által felvetett kételyekről: *Opinion of the European Banking Authority on its technical advice on the review of Directive (EU) 2015/2366 on payment services in the internal market (PSD2)*, EBA/Op/2022/06, 2022. június 23., 111. és 112. o.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog: a 2007/64 irányelv

5. A 4. cikk 19. és 23. pontjának megfogalmazása szerint:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározások érvényesek:

[…]

19. »hitelesítés«: az az eljárás, amely lehetővé teszi, hogy a pénzforgalmi szolgáltató ellenőrizze valamely konkrét fizetési eszköz használatát, beleértve annak személyes biztonsági elemeit;

[…]

23. »fizetési eszköz«: a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője és a pénzforgalmi szolgáltató közötti megállapodás tárgyát képező, a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője által fizetési megbízás kezdeményezésére használt, személyre szabott eszköz(ök) és/vagy eljárások.”

6. Az 54. cikk („Jóváhagyás és a jóváhagyás visszavonása”) értelmében:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a fizetési műveletet csak akkor tekintsék engedélyezettnek, ha a fizető fél jóváhagyását adta a fizetési megbízás teljesítéséhez. A fizető fél a fizetési művelet teljesítését megelőzően vagy – a fizető fél és pénzforgalmi szolgáltatója közötti ilyen értelmű megállapodás esetén – azt követően is engedélyezheti a fizetési műveletet.

(2) A fizetési művelet vagy több fizetési művelet teljesítésére vonatkozó jóváhagyást abban a formában kell megadni, amelyben a fizető fél és pénzforgalmi szolgáltatója megállapodott.

E jóváhagyás hiányában a fizetési művelet nem engedélyezettnek tekintendő.

(3) A fizető fél a jóváhagyást bármikor, legkésőbb azonban a 66. cikkben meghatározott, visszavonhatatlanságra vonatkozó időpontig visszavonhatja. A több fizetési művelet teljesítésére vonatkozó jóváhagyás is visszavonható azzal, hogy ennek következtében minden jövőbeni fizetési művelet nem engedélyezettnek tekintendő.

(4) A jóváhagyás megadására vonatkozó eljárást a fizető fél és pénzforgalmi szolgáltatója közötti megállapodásban kell rögzíteni.”

7. Az 59. cikk („A hitelesítés bizonyítéka és a fizetési műveletek teljesítése”) e következőket mondja ki:

„(1) A tagállamok előírják, hogy amennyiben a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője tagadja, hogy egy, már teljesített fizetési műveletet engedélyezett volna, vagy állítása szerint a fizetési művelet teljesítése hibás volt, úgy pénzforgalmi szolgáltatójának kell bizonyítania azt, hogy a fizetési művelet hitelesített volt, megfelelően lett rögzítve és a nyilvántartásokba bejegyezve, valamint hogy műszaki hiba vagy egyéb üzemzavar a teljesítést nem befolyásolta.

(2) Amennyiben a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője tagadja, hogy egy, már teljesített fizetési műveletet engedélyezett volna, a fizetési eszköznek a pénzforgalmi szolgáltatónál

rögzített használata önmagában nem feltétlenül elégséges annak bizonyításához, hogy a fizető fél a fizetési műveletet engedélyezte, vagy csalárd módon járt el, vagy hogy az 56. cikkben meghatározott egy vagy több kötelezettségével kapcsolatban súlyos gondatlansággal járt el, vagy azokat szándékosan nem teljesítette.”

8. A 60. cikk („A pénzforgalmi szolgáltató felelőssége nem engedélyezett fizetési műveletek vonatkozásában”) a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy nem engedélyezett fizetési művelet esetében – az 58. cikk sérelme nélkül – a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója haladéktalanul megtéríti a fizető fél részére a nem engedélyezett fizetési művelet összegét, és – amennyiben releváns – helyreállítja a megterhelt fizetési számlát abba az állapotba, amelyben az lenne, ha a nem engedélyezett fizetési műveletre nem került volna sor.

[…]”

9. A 86. cikk („Teljes harmonizáció”) a következőket mondja ki:

„(1) A 30. cikk (2) bekezdésének, a 33. cikknek, a 34. cikk (2) bekezdésének, a 45. cikk (6) bekezdésének, a 47. cikk (3) bekezdésének, a 48. cikk (3) bekezdésének, az 51. cikk (2) bekezdésének, az 52. cikk (3) bekezdésének, az 53. cikk (2) bekezdésének, a 61. cikk (3) bekezdésének, valamint a 72. és a 88. cikknek a sérelme nélkül, amennyiben ez az irányelv harmonizált rendelkezéseket tartalmaz, a tagállamok az ezen irányelvben meghatározottakon kívüli rendelkezéseket nem tarthatnak fenn és nem fogadhatnak el.

[…]

(3) A tagállamok biztosítják, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók a pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevőinek kárára ne térjenek el az ezen irányelv rendelkezéseit végrehajtó vagy azoknak megfelelő nemzeti jogi rendelkezésektől, kivéve ha azok kifejezetten tartalmaznak ilyen lehetőséget.

A pénzforgalmi szolgáltatók azonban kínálhatnak előnyösebb feltételeket a pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevői számára.” [6]

B. A bolgár jog

10. A Zakon za zadalzheniata i dogovorite (a kötelezettségekről és szerződésekről szóló törvény) 75. cikkének (2) bekezdése így rendelkezik:

„[…]

Az adós akkor mentesül a kötelezettség alól, ha jóhiszeműen teljesített egy kötelezettséget egy olyan személlyel szemben, aki egyértelműen jogosultnak tűnik a teljesítés elfogadására. […]”

[6] A 2015/2366 irányelv a 2007/64 irányelv hatályon kívül helyezésekor e cikkek tartalmát – kisebb módosításokkal – átvette.

11. A 2009. évi Zakon za platezhnite uslugi i platezhnite sistemi (a pénzforgalmi szolgáltatásokról és fizetési rendszerekről szóló törvény)[7] 57. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„Nem engedélyezett fizetési művelet esetén a pénzforgalmi szolgáltató haladéktalanul visszatéríti a fizető félnek a nem engedélyezett fizetési művelet összegét, és szükség esetén visszaállítja a fizető fél fizetési számlájának a nem engedélyezett fizetési művelet végrehajtása előtti állapotát."

II. A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12. Az eljáró bíróság az általa bizonyítottnak tekintett tények ismertetése helyett az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben közli a jogvita felei által hivatkozott tényeket. Ezek a következők:

A. A felperes (UA) által hivatkozott tények

13. UA és az Eurobank EFG Bulgaria AD (a továbbiakban: Eurobank) között 2017. november 22-én Szófiában (Bulgária) folyószámlaszerződés jött létre. A szerződésben a bank kötelezettséget vállalt arra, hogy UA nevére határozatlan időre szóló euró folyószámlát nyit és vezet annak érdekében, hogy pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtson számára. E számlára UA több átutalással összesen 999 860 eurót fizetett be.

14. UA 2018. február 6-án megjelent a bankfiókban, hogy banki műveletet hajtson végre a bankszámláján, ekkor azonban az Eurobank alkalmazottja közölte vele, hogy számlaegyenlege mindössze 16 000 euró.

15. UA emiatt megdöbbenésének adott hangot, és miután magyarázatot követelt, az alkalmazott átadott neki egy bankszámlakivonatot a számla megnyitásától a 2018. február 6-ig terjedő időszak alatti pénzmozgásokról.

16. E kivonat alapján UA megállapította, hogy egy számára ismeretlen, MK nevű személy a számlatulajdonostól származó érvényes meghatalmazás nélkül – UA ugyanis e személynek nem adott semmilyen meghatalmazást – hat egyedi átutalási megbízással összesen 982 000 euró összegben rendelkezett a számlaegyenleg terhére.

17. Az Eurobank alkalmazottja elmagyarázta, hogy ezen egyoldalú rendelkezésen alapuló jogügyleteket MK végezte, aki a banknál a számlatulajdonos meghatalmazottjának adta ki magát, majd bemutatott UA-nak egy olasz közjegyző által hitelesített, 2017. december 1-jei meghatalmazást.

18. UA felhívta az alkalmazott figyelmét arra, hogy a szóban forgó irat nem tartalmazza az ő, mint megbízó aláírását, majd érdekei védelmében a következő intézkedéseket tette: a) 2018. március 6-án bejelentette az Eurobanknak, hogy szabálytalanul rendelkeztek a pénzével, és követelte annak visszatérítését; b) 2018. március 8-án elküldte e bejelentés másolatát a Bolgár Köztársaság központi bankjának és írásbeli megkeresést küldött a közjegyzőnek. A közjegyző azt válaszolta neki, hogy nem készített és nem is hitelesített MK javára szóló meghatalmazást, e meghatalmazás „hamisítvány", amiről 2018. február 20-i megkeresésére tájékoztatta mind az Eurobankot, mind pedig a milánói közjegyzői kamarát (Olaszország).

[7] 2018. március 6-ával hatályon kívül helyezve, a jelen ügyben azonban alkalmazandó.

B. Az alperes (Eurobank) által hivatkozott tények

19. Az Eurobank elismeri, hogy 2017. november 22-én UA két olasz állampolgár társaságában felkereste a bankfiókját. A beszélgetés során az Eurobank alkalmazottja úgy értette, hogy UA meghatalmazott útján kíván rendelkezni az általa nyitni kért folyószámlával. UA visszautasította a bank által ajánlott online banki szolgáltatásokat, SMS-értesítéseket és bankkártyát.

20. 2017. december 15-én egy MK nevű személy UA meghatalmazottjának adta ki magát a bankfiókban, és az Eurobank alkalmazottjának bemutatta a 2017. december 1-jei meghatalmazás olasz közjegyző által 2017. december 5-én hitelesített másolatát.

21. E másolat hitelességét apostille tanúsítvány igazolta, és valamennyi dokumentumot hiteles fordító fordította olasz nyelvről bolgárra. Ezen eseti (kifejezett) meghatalmazás feljogosította a meghatalmazottat az UA számlaegyenlege feletti rendelkezésre.

22. MK a banki alkalmazottnak a hat átutalási megbízás mindegyike tekintetében bemutatta a meghatalmazás másolatának eredeti példányát.

23. UA a folyószámlájáról történt hat átutalásról való tudomásszerzése napján (2018. február 6.) nem jelezte a bank alkalmazottainak az állítólagos szabálytalanságokat. Ezt csak 2018. február 20-án tette meg. 2018. március 6-án írásbeli bejelentést tett a banknál, amelyben azt állította, hogy ilyen jogellenes rendelkezések történtek, és a pénzösszegek visszatérítését követelte.

24. Az Eurobank elismeri, hogy 2018. február 20-án a meghatalmazás elektronikus másolatának megküldésével megkérdezte a közjegyzőtől, hogy a 2017. december 1-jei meghatalmazás bemutatása és a közjegyzői nyilvántartásba való bejegyzése szabályszerűen történt-e, a meghatalmazás hitelesített másolata ugyanolyan joghatással bír-e, mint maga a meghatalmazás, és hogy az ilyen másolatok elkészítése megfelel-e a szokásos gyakorlatnak. A közjegyző röviden a következő választ adta: „A csatolt dokumentum hamisítvány. Ne vegyék figyelembe”.

25. Az Eurobank 2018. február 27-én megkeresést küldött az Olasz Köztársaság helyettes ügyészének, aki aláírásával hitelesítette a vitatott meghatalmazás másolatát a hágai Apostille-egyezményben[8] szabályozott apostille útján. A monzai ügyészség (Olaszország) visszaigazolta, hogy a vonatkozó apostille-t 2017. december 12-én állították ki, azaz hivatalosan megerősítette, hogy „a meghatalmazás másolatán található apostille tanúsítvány érvényes”.

C. A két fél érveinek összefoglalása

26. UA álláspontja szerint az Eurobank alkalmazottai felelőtlenül és súlyos gondatlansággal jártak el, amikor egy meghatalmazás nélküli személy számára engedélyezték a folyószámla pénzeszközeivel való rendelkezést. A benyújtott meghatalmazás formai hibában szenvedett, és a megbízó aláírásának hiányában nem volt elfogadható. Az Eurobanknak ezért meg kellett volna tagadnia a szóban forgó hat művelet végrehajtását.

[8] A külföldön felhasználásra kerülő közokiratok diplomáciai vagy konzuli hitelesítésének (felülhitelesítésének) mellőzéséről szóló, 1961. október 5-i egyezmény (a továbbiakban: Apostille-egyezmény). Az egyezmény és a vonatkozó dokumentáció a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia honlapján (www.hcch.net) a „Convenios y otros instrumentos/Conventions and other Instruments” menüpontban az „Apostilla/Apostille” rovat alatt érhető el.

27. Az Eurobank fenntartja, hogy:

– a benyújtott irat a meghatalmazás másolata volt, és nem maga a meghatalmazás, ezért nem tartalmazta a meghatalmazó aláírását;

– az illetékes olasz hatóság az apostille útján megerősítette az iratokon szereplő aláírások és bélyegzők valódiságát, ami megerősítette a meghatalmazás másolatának közjegyző általi hitelesítését, azaz az irat valódiságát, ezért a meghatalmazás másolata felhasználható volt Bulgáriában;

– a szóban forgó hat fizetési műveletet egy úgynevezett „vélelmezett hitelező” javára teljesítették, és a szerződésre vonatkozó általános szerződési feltételeknek a kötelezettségekről és szerződésekről szóló (bolgár) törvény 75. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett egyik rendelkezése szerint „[a] bank nem felel a meghatalmazás alapján kifizetett összegekért és azzal való rendelkezésért, ha a bankot írásban nem értesítették a meghatalmazás visszavonásáról, és ha az értesítés kézhezvételét megelőzően jóhiszeműen olyan személy részére fizetett ki összeget, aki egyértelműen jogosultnak tűnt az összeg átvételére”.

D. Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

28. UA 2019. február 4-én beperelte az Eurobankot a Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság, Bulgária) előtt. E bíróság a keresetnek 2021. május 13-i ítéletével helyt adott, és kötelezte az Eurobankot, hogy a nem engedélyezett fizetési műveletek miatt térítsen meg UA részére 982 000 eurót.[9]

29. Az Eurobank fellebbezett az elsőfokú ítélet ellen az Apelativen sad Sofia (szófiai fellebbviteli bíróság, Bulgária) előtt, amely előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) A [2007/64 irányelv] 4. cikkének 23. pontja értelmében vett fizetési eszköznek minősül-e az a meghatalmazás, amelynek alapján a meghatalmazott a fizető fél nevében fizetési megbízás útján vagyon felett rendelkezik?

2) Az irányelv 4. cikkének az 59. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 19. pontja értelmében mind a fizetési eszköz, mind a fizetési művelet tekintetében a hitelesítési eljárás részét képezi-e a külföldön felhasználásra kerülő közokiratok diplomáciai vagy konzuli hitelesítésének (felülhitelesítésének) mellőzéséről szóló, 1961. évi hágai egyezmény (kihirdette: 1973. évi 11. törvényerejű rendelet) alapján az illetékes külföldi hatóság által kiállított apostille?

3) Ha a fizetési eszköz (ideértve azt a fizetési eszközt is, amely harmadik személyt jogosít fel arra, hogy a fizető fél nevében rendelkezzen) formai (külső) szempontból megfelelő, megállapíthatja-e a nemzeti bíróság, hogy a fizetési műveletet engedélyezték, azaz a fizető fél jóváhagyását adta a fizetési művelet teljesítéséhez?”

[9] A bíróság az Eurobankot kötelezte továbbá 1 182,40 euró vagyoni kártérítés és 74 521 euró kamat megfizetésére.

III. A Bíróság előtti eljárás

30. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 2022. június 21-én érkezett a Bírósághoz.

31. Írásbeli észrevételeket UA, az Eurobank, a bolgár, cseh és olasz kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be.

32. Az észrevételek benyújtását követően a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló végzését a Bírósághoz 2023. január 13-án érkezett függelék útján kibővítette bizonyos további információkkal.

33. A Bíróság felkérte a feleket, hogy a tárgyaláson fejtsék ki álláspontjukat az e függelékben foglalt információknak az előzetes döntéshozatal iránti kérelem megválaszolása szempontjából való releváns jellegéről.

34. A 2023. szeptember 28-i tárgyaláson csak a bolgár kormány és a Bizottság jelent meg.

IV. Értékelés

A. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés

35. A kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a 2007/64 irányelv 4. cikkének 23. pontja értelmében vett *fizetési eszköznek* minősülhet-e „a meghatalmazás, amelynek alapján a meghatalmazott a fizető fél nevében fizetési megbízás útján vagyon felett rendelkezik”.

36. A 2007/64 irányelv 4. cikke az irányelv alkalmazásában két fogalommeghatározást tartalmaz:

– „fizetési eszköz”: „a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője és a pénzforgalmi szolgáltató közötti megállapodás tárgyát képező, a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője által fizetési megbízás kezdeményezésére használt, személyre szabott eszköz(ök) és/vagy eljárások” (23. pont).

– „fizetési megbízás”: „a fizető félnek vagy a kedvezményezettnek a saját pénzforgalmi szolgáltatója számára adott, fizetési művelet teljesítésére vonatkozó bármely utasítása” (16. pont).

37. A 2007/64 irányelv értelmében tehát fizetési eszközök mind a fizikai eszközök (bankkártyák és mobiltelefonok), mind pedig a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője[10] és a pénzforgalmi szolgáltató közötti megállapodás tárgyát képező, a fizetési megbízás kezdeményezésére használt *eljárások* (PIN-kód, TAN-kód, DigiPass, Bizum, felhasználónév/jelszó, stb.).

38. A felhasználó megállapodhat a pénzforgalmi szolgáltatóval különösen abban, hogy kölcsönösen elfogadott eljárások keretében ezen eljárások révén utasítja pénzforgalmi szolgáltatóját egy fizetési művelet végrehajtására (pénzbefizetés, -átutalás vagy -felvétel).

[10] Lásd a pénzforgalmi szolgáltatás és a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője fogalmáról: 2019. április 11-i Mediterranean Shipping Company (Portugal) – Agentes de Navegação (C-295/18, EU:C:2019:320) ítélet, 37–48. és 54. pont.

39. A 2007/64 irányelv 4. cikkének 23. pontja a fizetési eszköz fogalmát igen tágan értelmezi, így a technológia típusa, a fizetési megbízás továbbításának módja és a biztonsági elemek ellenőrzése nem meghatározó, még akkor sem, ha e biztonsági elemek a felhasználó birtokában vannak. [11]

40. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint [12] a fizetési eszköz lehet:

– személyre szabott, amely tehát lehetővé teszi, hogy a pénzforgalmi szolgáltató megbizonyosodjon arról, hogy a fizetési megbízást az arra jogosult igénybe vevő kezdeményezte.

– nem személyre szabott, amely esetben a pénzforgalmi szolgáltatók „nem kötelesek bizonyítani a [2007/64] irányelv 59. cikkében meghatározott feltételek szerint a művelet hitelesített voltát”.

41. A Bíróság a T-Mobile Austria ítéletében tisztázta a 2007/64 irányelv 4. cikke 23. pontjának értelmezését, tekintettel a különböző nyelvi változatok közötti eltérésekre a „személyre szabott” jelzőnek az „eszköz(ök)” és az „eljárások” kifejezésekkel kapcsolatos használata tekintetében. Úgy vélte, hogy ahhoz, hogy valamely fizetési eszköz „személyre szabottnak” minősüljön, lehetővé kell tennie, hogy a pénzforgalmi szolgáltató megbizonyosodjon arról, hogy a fizetési megbízást az arra jogosult igénybe vevő kezdeményezte. [13]

42. A 2007/64 irányelv 4. cikkének 23. pontjában szereplő fogalom tehát magában foglalhat a pénzforgalmi szolgáltató és a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője közötti megállapodás tárgyát képező, az igénybe vevő által fizetési megbízás kezdeményezésére használt *eljárásokat*. [14]

43. A jelen ügyben az Eurobankhoz benyújtott dokumentum az eseti (kifejezett) meghatalmazás állítólag egy olasz közjegyző által készített másolata volt, amellyel UA feljogosította a meghatalmazottat a folyószámlaegyenleg feletti rendelkezésre. A másolatot apostille hitelesítette, és hiteles fordító fordította bolgárra.

44. Főszabály szerint a bankszámlatulajdonos részéről a meghatalmazottat a fizetési számlán [15] műveletek végrehajtására feljogosító eseti és kifejezett meghatalmazás – az általam rögvest kifejtettek fenntartása mellett – nem minősül fizetési eszköznek. Az ilyen meghatalmazás e minőségében nem teszi lehetővé a pénzforgalmi szolgáltató számára annak ellenőrzését, hogy a fizetési megbízást az arra jogosult kezdeményezte-e, továbbá nem olyan eszköz, amelyet a pénzforgalmi szolgáltató bocsát a bankszámlatulajdonos rendelkezésére.

[11] Ez összhangban áll a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatával, amely szerint „a 2007/64 irányelv 4. cikkének 23. pontját úgy kell értelmezni, hogy mind a fizető fél által saját kezűleg aláírt befizetési utalvánnyal kezdeményezett átutalási megbízás kibocsátásán alapuló eljárás, mind pedig az internetes átutalási megbízás kibocsátásán alapuló eljárás e rendelkezés értelmében vett fizetési eszköznek minősül” (2014. április 9-i T-Mobile Austria ítélet [C-616/11, EU:C:2014:242; a továbbiakban: T-Mobile Austria ítélet], 29–44. pont).

[12] T-Mobile Austria ítélet, 33. és 34. pont; 2020. november 11-i DenizBank ítélet (C-287/19, EU:C:2020:897), 69–72. pont.

[13] T-Mobile Austria ítélet, 31. és 33. pont.

[14] A Bíróság például a személyre szabott, multifunkcionális bankkártyák általánosan „érintéses fizetés” funkciónak nevezett Near Field Communication (NFC) funkcióját nem személyre szabott fizetési eszköznek minősítette, az ilyen kártyák egyéb funkciói pedig személyre szabott fizetési eszközök. Lásd: 2020. november 11-i DenizBank ítélet (C-287/19, EU:C:2020:897), 79. pont; a DenizBank ügyre vonatkozó 2020. április 30-i indítványom (C-287/19, EU:C:2020:322), 29–51. pont.

[15] Lásd a 2007/64 irányelv 4. cikkének 14. pontjában szereplő fizetési számla fogalmáról: 2018. október 4-i ING-DiBa Direktbank Austria ítélet (C-191/17, EU:C:2018:809).

45. Amint azonban már említettem, a 2007/64 irányelv 4. cikkének 23. pontja szerint fizetési eszközök lehetnek a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője és a pénzforgalmi szolgáltató közötti „megállapodás tárgyát képező” *eljárások*. Semmi sem akadályozza, hogy a meghatalmazás az ilyen eljárások részét képezze, aminek elengedhetetlen feltétele a bankszámlatulajdonos és a pénzforgalmi szolgáltató előzetes megállapodása.

46. E követelménnyel összhangban a 2007/64 irányelv 54. cikkének (1) és (2) bekezdése előírja, hogy a fizetési művelet csak akkor tekinthető engedélyezettnek, ha a fizető fél jóváhagyását adta a fizetési művelet teljesítéséhez, és e jóváhagyást abban a formában kell megadni, amelyben a fizető fél és pénzforgalmi szolgáltatója megállapodott. E jóváhagyás hiányában a fizetési művelet nem engedélyezettnek tekintendő.

47. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolásának kulcsa tehát az, hogy ténylegesen létezett-e ilyen megállapodás a felhasználó és a pénzforgalmi szolgáltató között. Az ezzel kapcsolatos bizonytalanság megszüntetése érdekében az Apelativen sad Sofia (szófiai fellebbviteli bíróság) az előzetes döntéshozatalra utaló végzéséhez olyan függeléket csatolt, amelyből az következik, hogy az Eurobank és UA közötti keretszerződésre[16] a 2017. november 22-i általános szerződési feltételek vonatkoznak, amelyek a következő kikötéseket tartalmazzák:

– Az V.22. pont szerint a számlatulajdonos a pénzeszközök felett személyesen vagy közjegyző által hitelesített meghatalmazással rendelkező meghatalmazott útján rendelkezhet, amely meghatalmazás kifejezett szándéknyilatkozatot tartalmaz a bankszámlán található pénzeszközökkel kapcsolatos rendelkezési cselekmények végrehajtásáról. A pénzeszközök felett meghatalmazott útján való rendelkezéshez kötelező a *meghatalmazás eredeti példányának* és a meghatalmazott érvényes személyazonosító okmányának bemutatása.

– Az V.25. pont szerint a Bank formai szempontból ellenőrzi a benyújtott meghatalmazást és az azon szereplő aláírásokat.

48. Úgy tűnik tehát, hogy UA (mint bankszámlatulajdonos) és az Eurobank (mint pénzforgalmi szolgáltató) között létezett olyan *megállapodás*, amely lehetővé tette meghatalmazásnak a számla pénzeszközei feletti rendelkezéshez való használatát. A két fél által aláírt szerződés e célból olyan lépéseket (eljárást) tartalmazott, amelyek elengedhetetlenek a pénzforgalmi szolgáltató által a felhasználónak tulajdonítható fizetési megbízások teljesítéséhez.

49. E szempontból elfogadható, hogy a bankszámlatulajdonos a közjegyző előtt adott meghatalmazás útján közvetíti a pénzforgalmi szolgáltató felé a bankszámla pénzeszközei terhére történő fizetési műveletek végzésére irányuló szándékát. Az ilyen típusú meghatalmazás tehát a fizetési megbízás teljesítésére a pénzforgalmi szolgáltató és a felhasználó közötti „megállapodás tárgyát képező” eljárásrend *kiinduló* eleme.

[16] A 2007/64 irányelv 4. cikkének 12. pontja szerint a „keretszerződés” meghatározása: „egyedi és sorozatos fizetési műveletek jövőbeni teljesítését szabályozó pénzforgalmi szolgáltatási szerződés, amely fizetési számla nyitására vonatkozó kötelezettséget és annak feltételeit is tartalmazhatja”.

50. Ennyiben a meghatalmazás minősülhet nem személyre szabott (mondhatni közvetett[17]) fizetési eszköznek, mivel a meghatalmazott a bankszámla tekintetében a közjegyző előtti meghatalmazás – illetve annak megfelelően hitelesített másolata – bemutatásával eljárhat, anélkül hogy a számlatulajdonos által aláírt átutalási megbízást kellene benyújtania. A számlatulajdonos által aláírt megbízás kötelezővé tétele esetén értelmét vesztené a bankszámla kezelésére szóló, közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazás, hiszen minden műveletet a számlatulajdonosnak kellene végeznie és aláírásával hitelesítenie.

51. Való igaz, hogy a harmadik fél javára szóló meghatalmazást nem a pénzforgalmi szolgáltató, hanem a számlatulajdonos bocsátja ki, hogy a nevében e személy fizetési műveleteket kezdeményezzen. E körülmény azonban nem akadályozza meg, hogy azt a felek megállapodásának tárgyát képező eljárások olyan elemének tekintsék, amely fizetési eszköznek minősül. Hasonlóképpen, a bankfiókban a számlatulajdonos által aláírt megbízással személyesen kezdeményezett átutalás is fizetési eszköznek minősül, noha azt nem a pénzforgalmi szolgáltató állította ki.

52. A meghatalmazás használatát engedélyező keretszerződésben a pénzforgalmi szolgáltató által adott jóváhagyás önmagában e szolgáltató közvetett ellenőrzését jelenti az ilyen típusú fizetési eszköz felett, mivel lehetősége van arra, hogy a számlatulajdonos számára engedélyezze annak használatát, vagy sem.

53. Mindezek után megjegyzem, hogy a vita középpontjában az állt, hogy a hitelintézet és ügyfele közötti keretszerződés V.22. és V.25. pontja kivétel nélkül minden esetben megköveteli-e a *meghatalmazás eredeti példányának* benyújtását, aminek hiányában az Eurobank nem engedélyezheti a pénzeszközök feletti rendelkezést. A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az általa bizonyítottnak tekintett tények alapján értelmezze e keretszerződés feltételeit.

54. Az eljáró bíróság e megállapodás tartalmára vonatkozó álláspontjának függvényében azon a véleményen vagyok, hogy az első kérdésre adandó válaszban a 2007/64 irányelv 4. cikkének 23. pontját úgy kell értelmezni, hogy a bankszámlatulajdonos részéről a meghatalmazottnak a pénzeszközök feletti rendelkezésre adott különleges és kifejezett meghatalmazás főszabály szerint nem minősül fizetési eszköznek, kivéve ha a meghatalmazást a bankszámlatulajdonos és a pénzforgalmi szolgáltató között létrejött keretszerződésben a felek közös megegyezéssel fizetési eszköznek tekintik.

55. Ezen utóbbi esetben a közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazás a pénzforgalmi szolgáltató és a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője között a fizetési megbízás kezdeményezésére megállapodott eljárások részét képezi. Mivel a jelen ügyben nem zárható ki, hogy ez a helyzet, nyitva áll a lehetőség az előzetes döntéshozatalra előterjesztett további kérdések vizsgálatára.

[17] A T-Mobile Austria ítélet 39. pontja a személyre szabott fizetési eszközök egyik leggyakoribb esetét említi: „az ilyen átutalási megbízás kibocsátása általában azt feltételezi, hogy a fizető fél a bankszámla nyitásakor a hitelintézetnél egy aláírásmintát helyez el, hogy meghatározott befizetési utalványt alkalmaz, és hogy ezt a befizetési utalványt az aláírásával ellátja. Az adott hitelintézet a [2007/64] irányelv 4. cikkének 19. pontja szerint hitelesítheti a fizetési megbízást, azáltal hogy a befizetési utalványon szereplő aláírást összehasonlítja a fizető fél által nála előzetesen elhelyezett aláírásmintával”.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés

56. A kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné tudni, hogy az Apostille-egyezmény alapján az illetékes külföldi hatóság által kiállított apostille „a [2007/64] irányelv 4. cikkének az 59. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 19. pontja értelmében mind a fizetési eszköz, mind a fizetési művelet tekintetében a hitelesítési eljárás részét képezi-e”.

57. Az e kérdés által a hitelesítés és az Apostille-egyezmény tekintetében felvetett további kérdésköröket külön elemzem.

1. Hitelesítés

58. A 2007/64 irányelv e fogalomra kettős összefüggésben utal:

– A 4. cikk 19. pontjában a hitelesítést úgy határozza meg, mint „az az eljárás, amely lehetővé teszi, hogy a pénzforgalmi szolgáltató ellenőrizze valamely konkrét fizetési eszköz használatát, beleértve annak személyes biztonsági elemeit”. [18]

– Az irányelv az 59. cikke (1) bekezdésében hozzáteszi, hogy amennyiben a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője tagadja, hogy egy fizetési műveletet engedélyezett volna, a pénzforgalmi szolgáltatónak kell bizonyítania azt, hogy a fizetési művelet [19] *hitelesített* volt, megfelelően lett rögzítve és a nyilvántartásokba bejegyezve, valamint hogy műszaki hiba vagy egyéb üzemzavar a teljesítést nem befolyásolta.

59. A pénzforgalmi szolgáltató köteles hitelesítéssel ellenőrizni, hogy a számlatulajdonos hozzájárult a fizetési művelet/ek végrehajtásához. A (fizetési eszköz és maga a művelet) hitelesítése megbízhatóságot kölcsönöz a meghatalmazott által kezdeményezhető műveleteknek, és alapvető fontosságú a pénzforgalmi szolgáltató számára a fizetési megbízások helyes végrehajtása és a felelősség alóli mentesülés érdekében.

60. A pénzforgalmi szolgáltatót terheli tehát a bizonyítási teher, ha a felhasználó tagadja, hogy a fizetési műveletet engedélyezte volna. A bizonyítási teher megfordítása a felhasználó számára különösen kedvező: a pénzforgalmi szolgáltatónak kell bizonyítania a körülményeket, amelyek a 2007/64 irányelv értelmében mentesítik a visszatérítési kötelezettsége alól azon fizetési műveletek esetében, amelyeket a számlatulajdonos állítása szerint nem engedélyezett.

61. A bizonyítási tehernek ilyen esetben a pénzforgalmi szolgáltatóra való hárítása összhangban áll a 2007/64 irányelv 54. cikkének (1) bekezdésével: a fizetési művelet csak akkor tekinthető engedélyezettnek, ha a fizető fél annak teljesítése előtt vagy – a fizető fél és pénzforgalmi szolgáltatója közötti ilyen értelmű megállapodás esetén – azt követően jóváhagyását adta annak teljesítéséhez. Hozzájárulás hiányában a fizetési művelet nem minősül engedélyezettnek.

[18] A 2015/2366 irányelv a 4. cikkének 29. pontjában kiegészítette e meghatározást azzal, hogy a hitelesítés a fizetési eszköz ellenőrzésén kívül lehetővé teszi a pénzforgalmi szolgáltató számára, „hogy ellenőrizze a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevő kilétét”. A 2015/2366 irányelv 4. cikkének 30. pontjában újdonságként szerepel az „erős ügyfélhitelesítés”, amely „hitelesítés legalább két olyan, az ismeret (csak a szolgáltatást igénybe vevő által ismert információ), birtoklás (csak a szolgáltatást igénybe vevő által birtokolt dolog) és biológiai tulajdonság (a szolgáltatást igénybe vevő jellemzője) kategóriába sorolható elem felhasználása alapján, melyek egymástól függetlenek annyiban, hogy az egyik feltörése nem befolyásolja a többi megbízhatóságát, és az eljárás kialakítása révén az azonosítási adatok bizalmassága biztosított”.

[19] A 2007/64 irányelv 4. cikkének 5. pontja szerint fizetési művelet „a fizető fél vagy a kedvezményezett által kezdeményezett pénzbefizetés, -átutalás vagy -felvétel, függetlenül a fizető fél és a kedvezményezett közötti alapkötelezettségektől”.

62. A 2007/64 irányelv 54. cikkének (2) bekezdése szerint a fizetési művelet vagy több fizetési művelet teljesítésére vonatkozó jóváhagyást abban a formában kell megadni, amelyben a fizető fél és pénzforgalmi szolgáltatója megállapodott. Lehetőség van arra – miként a jelen ügyben is történt, és ahogy már említettem –, hogy a felhasználó és a pénzforgalmi szolgáltató közös megegyezésével a hozzájárulás kinyilvánítására a kifejezett meghatalmazás szolgáljon, és hogy a számla pénzeszközei felett meghatalmazott rendelkezzen.

63. A meghatalmazás tehát az egyik olyan eszköz, amellyel a pénzforgalmi szolgáltatás felhasználója kinyilvánítja a bankszámlájáról a meghatalmazott által végzett fizetési műveletekhez való jóváhagyását.

64. Ebben az összefüggésben, mivel a pénzforgalmi szolgáltatót terheli a bankszámlatulajdonos által adott jóváhagyás bizonyítása, a meghatalmazás hitelességének ellenőrzésére irányuló eljárást a pénzforgalmi szolgáltatónak a felelőssége megállapításának elkerülése érdekében a lehető legnagyobb gondossággal kell lefolytatnia.

65. A közjegyző közreműködése olyan elem, amely főszabály szerint biztosítja a meghatalmazás valódiságát és megbízhatóságát. E közjegyzői közreműködést azonban a 2007/64 irányelv nem szabályozza, és azt a nemzeti jog szabályai szerint kell végezni. [20]

66. Összefoglalva, amennyiben a felhasználó és a pénzforgalmi szolgáltató megállapodtak abban, hogy a meghatalmazás a fizetési megbízás kezdeményezésére megállapodott eljárások részét képezi, a meghatalmazás hitelességének vizsgálata elengedhetetlen a pénzforgalmi szolgáltató számára annak ellenőrzéséhez, hogy a számlatulajdonos feljogosította-e fizetési műveletek végzésére a meghatalmazottat.

67. Ezenkívül vizsgálni szükséges, hogy a hágai egyezmény által szabályozott apostille léte miként befolyásolja a meghatalmazás hitelesítési eljárását.

2. Az Apostille-egyezmény

68. A kérdést előterjesztő bíróság és a felek által nyújtott tájékoztatás szerint probléma merült fel az MK által az Eurobanknak benyújtott dokumentum hitelességével kapcsolatban.

69. Úgy tűnik, hogy MK a meghatalmazás eredeti példányának a milánói (Olaszország) közjegyző által hitelesített másolatát mutatta be, amelyen az azon olasz hatóság által kiállított apostille szerepelt, amely e tekintetben hatáskörrel rendelkezik.

70. A közjegyző az Eurobank megkeresésére azt a tájékoztatást adta, hogy a meghatalmazás hamisítvány. A kérdést előterjesztő bíróság által kibocsátott jogsegélykérelemre viszont az olasz hatóság megerősítette a meghatalmazás másolatát kísérő apostille érvényességét. [21]

[20] A bolgár kormány szerint a vonatkozó nemzeti jogszabályok a fizetési számlák pénzeszközei feletti rendelkezéshez megkövetelik a meghatalmazáson szereplő aláírás közjegyző általi hitelesítését.

[21] Az apostille csak az aláírás valódiságát és azt bizonyítja, hogy az okiratot aláíró személy milyen minőségben járt el, valamint adott esetben azt, hogy az okiraton levő pecsét vagy bélyegzőlenyomat valódi. Lásd: Apostille-egyezmény, 5. cikk.

71. Ezen ellentmondást a kérdést előterjesztő bíróságnak kell feloldania annak megállapításához, hogy csalás történt-e. E bíróságnak továbbá a nemzeti jog fényében értelmeznie kell az UA és az Eurobank közötti keretszerződést annak eldöntése érdekében, hogy az abban foglaltak szerint a meghatalmazás közjegyző által hitelesített másolata [22] elegendő volt-e, vagy a megbízó által megfelelően aláírt *eredeti* példányának bemutatása szükséges.

72. Az uniós jog nem tartalmaz különös rendelkezést a bankszámla feletti rendelkezésre vonatkozó meghatalmazás hitelesítése tekintetében. Az (EU) 2016/1191 rendelet [23] egyszerűsített eljárást vezetett be egyes közokiratok hitelesítésére, ám a bankszámla pénzeszközei feletti rendelkezésre vonatkozó, közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazás nem tartozik közéjük. [24]

73. A kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy az Apostille-egyezmény [25] alkalmazandó a bankszámla pénzeszközei feletti rendelkezésre vonatkozó, közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazás Bulgáriában történő hitelesítésére. Az egyezmény (1. cikke második bekezdésének c) pontja) a közjegyzői okiratokat közokiratnak tekinti.

74. Ezen egyezmény értelmében az egyik Szerződő Állam területén készített és egy másik Szerződő Állam területén bemutatandó közokiratokra vonatkozóan:

– Mindegyik Szerződő Állam mentesíti a felülhitelesítés kötelezettsége alól a területén felhasználásra kerülő olyan okiratokat, amelyek az Egyezmény hatálya alá esnek.

– Annak igazolására, hogy az aláírás valódi, hogy az aláíró személy milyen minőségben járt el, és – adott esetben –, hogy az okiraton levő pecsét vagy bélyegzőlenyomat valódi, alakiságként csak azt lehet megkövetelni, hogy az okirat származása szerinti illetékes hatóság kiállítsa a 4. cikk szerinti tanúsítványt.

75. Röviden, az egyezmény a hagyományos és nehézkes legalizálási eljárást egyetlen alakisággal váltja fel, amely a származás szerinti állam által az „apostille”-nak nevezett hitelességi tanúsítvány kiállítása. Az apostille igazolja a közokirat származásának hitelességét, így ezen irat felhasználható azon külföldi országokban, amelyek az egyezmény szerződő felei. Tehát az apostille és a legalizálás hatálya megegyezik. [26]

76. Bár a Bíróság az Apostille-egyezmény értelmezésére nem rendelkezik hatáskörrel (mivel az uniós jognak nem része), semmi sem akadályozza meg abban, hogy a 2007/64 irányelv rendelkezéseinek értelmezésekor jelezze a kérdést előterjesztő bíróságnak, hogy a külföldi

[22] Az Eurobank azzal érvel, hogy a bolgár és az olasz jog szerint a közokirat (jelen esetben a meghatalmazás) közjegyző által hitelesített másolata az okirat eredeti példányával megegyező bizonyító erővel bír.

[23] Az egyes közokiratoknak az Európai Unión belüli bemutatására vonatkozó előírások egyszerűsítése révén a polgárok szabad mozgásának előmozdításáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2016. július 6-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2016. L 200., 1. o.). A polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködésről szóló európai rendeletek közös szabálya a legalizálási és hasonló alaki követelmények eltörlése a valamely tagállamban az adott rendelet keretében kiállított okiratok tekintetében. Lásd többek között: a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.), 61. cikk.

[24] 2. cikke e rendelet hatályát a valamely tagállam hatóságai által az adott tagállam nemzeti jogának megfelelően kiállított és egy másik tagállam hatóságai részére bemutatandó olyan közokiratokra korlátozza, amelyek elsődleges rendeltetése a személy családi állapotával kapcsolatos egy vagy több olyan tény rögzítése, amelyek meghatározóak az Unió területén való szabad mozgás szempontjából (születés, haláleset, név, állampolgárság, stb.).

[25] Olaszország és Bulgária, valamint az Unió valamennyi tagállama az Apostille-egyezmény részes fele. Az Unió azonban nem, és ezen egyezmény az uniós jognak sem része.

[26] Lásd az egyezmény alkalmazásának teljes körű magyarázatát a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia *Manual Práctico sobre el Funcionamiento del Convenio sobre la Apostilla* / *Practical Handbook on the Operation of the Apostille Convention* (Hága, 2023) c. kiadványában.

hatóság által az említett egyezmény alapján kiállított apostille azon eszközök egyike, amelyeket a pénzforgalmi szolgáltató a fizetési eszköz hitelesítése céljából felhasználhat, ha azt egy külföldi közokirat tartalmazza.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés

77. A kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné tudni, hogy egy formai (külső) szempontból megfelelő fizetési eszköz esetén megállapíthatja-e, hogy a számlatulajdonos a fizetési műveletet engedélyezte, azaz hogy jóváhagyását adta a fizetési művelet teljesítéséhez.

78. A válaszadáshoz a Bíróságnak először is a nem engedélyezett fizetési műveletekért a pénzforgalmi szolgáltatók és a felhasználók által viselt felelősség harmonizált rendszerével [27] kell foglalkoznia.

79. Elemzem e felelősségi rendszer jellemzőit, majd kifejtek néhány olyan gondolatot, amelyek e rendszernek a jelen ügyre való alkalmazása esetén hasznosak lehetnek a kérdést előterjesztő bíróság számára.

1. A pénzforgalmi szolgáltatónak a felhasználó által nem engedélyezett fizetési műveletekért fennálló felelőssége

80. A 2007/64 irányelv 58. és 59. cikkével összefüggésben értelmezett 60. cikke értelmében a nem engedélyezett fizetési műveletekből eredő veszteségekért való felelősség főszabály szerint a pénzforgalmi szolgáltatót, nem pedig a felhasználót terheli. Ez utóbbi azonban bizonyos körülmények között kötelezhető e veszteségek viselésére.

81. A kérdést előterjesztő bíróság által felvetett kérdés az, hogy a fizetési eszköz pusztán formai (külső) hitelesítése mentesíti-e a pénzforgalmi szolgáltatót e felelősség alól.

82. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben kifejtett megfontolásokból úgy tűnik, hogy az eljáró bíróság számára:

– A 2007/64 irányelvben meghatározott mentesítési okok szó szerinti értelmezése azt eredményezné, hogy a pénzforgalmi szolgáltató „még akkor is teljes mértékben felelős a teljesített, nem engedélyezett fizetési műveletért, ha jóhiszeműen (a jó kereskedő gondosságával) járt el. […] A felelősség alóli mentesüléshez a [pénzforgalmi szolgáltatónak] bizonyítania kell a fizető fél minősített vétkességét, akinek szándékosan (ideértve a csalást is) vagy súlyos gondatlansággal kellett eljárnia”.

– E bíróság hozzáteszi, hogy ezen értelmezés jelentős pénzügyi veszteségeknek tenné ki a pénzforgalmi szolgáltatót még akkor is, ha jóhiszeműen járt el, vagyis annak dacára, hogy a jogi követelményeknek és a helyes kereskedelmi gyakorlatnak megfelelő minden szükséges intézkedést megtett. Ezen értelmezés ennyiben hatással lenne a pénzforgalmi szolgáltatások

[27] Lásd a pénzforgalmi szolgáltatók felelősségéről: M. R. Guimarães: Fizetési eszközök az európai jogban és az európai magánjogi harmonizációs eszközökben, *Banca, Borsa, Titoli di Credito*, 2017, 4. szám, 571. o.; A. Janczuk-Gorywoda: Enforcing smart: exploiting complementarity of public and private enforcement in the Payment Services Directive 2, in: O. Cherednychenko és M. Andenas: *Financial Regulation and Civil Liability in European Law*, Edward Elgar, 2020, 115–137. o., valamint Paglietti, C. M.: Restitution and Liability in the Multilevel Regulatory Framework of Unauthorized Digital Payment Transactions, *European Review of Private Law*, 2022, 1. szám, 165. o.

megfelelő teljesítésére, ellentétbe kerülve a szolgáltatások és a tőke szabad mozgásának előmozdítására irányuló 2007/64 irányelv céljával.

– Ugyanakkor a pénzforgalmi szolgáltatók felelősség alóli mentesítésére a 2007/64 irányelvben megjelölt okok teleologikus, logikus és szisztematikus értelmezéséhez folyamodva más megoldás is elképzelhető.

83. Valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi. [28]

84. A Bíróság a 2007/64 irányelv alkalmazandó rendelkezéseivel kapcsolatban már megerősítette, hogy:

– A 2007/64 irányelv 58. és 60. cikkének szó szerinti értelmezésében a pénzforgalmi szolgáltatóra a nem engedélyezett fizetés esetén vonatkozó felelősségi rendszer feltétele, hogy a szolgáltatás igénybe vevője értesíti a nem engedélyezett műveletről e szolgáltatót. Az olyan igénybe vevő, aki a pénzforgalmi szolgáltatójának nem jelentett be olyan műveletet, amelyet nem engedélyezett, annak megkezdésétől számított tizenhárom hónapon belül, nem vonhatja felelősségre e szolgáltatót, még az általános jog alapján sem, és ennélfogva nem igényelheti e nem engedélyezett művelet megtérítését. [29]

– A 2007/64 irányelv 60. cikke (1) bekezdésének szó szerinti és szövegkörnyezeti értelmezése megerősíti ezt az érvelést, amely mind a nem engedélyezett, mind a nem megfelelően teljesített műveletekre vonatkozik. [30] Az említett rendelkezés gyorsított eljárást ír elő: a pénzforgalmi szolgáltatónak haladéktalanul meg kell térítenie a fizető fél részére az ilyen művelet összegét, és adott esetben helyre kell állítania a megterhelt fizetési számlát abba az állapotba, amelyben az lenne, ha a nem engedélyezett fizetési műveletre nem került volna sor.

– A 2007/64 irányelv 58. cikkének és 60. cikke (1) bekezdésének teleológiai értelmezése alátámasztja e rendelkezések szó szerinti és szövegkörnyezeti értelmezését. [31]

– A 2007/64 irányelv keletkezése [32] megerősíti a fentieket és azt, hogy a nemzeti jog nem hozhat létre eltérő felelősségi rendszert. [33]

85. Így amint határidőn belül megtörtént az elmaradhatatlan bejelentés (bármely jogosulatlan műveletről), a pénzforgalmi szolgáltatót azonnali megtérítési kötelezettség terheli.

[28] 2021. március 24-i MCP ítélet (C-603/20 PPU, EU:C:2021:231), 37. pont; 2021. szeptember 2-i CRCAM-ítélet (C-337/20, EU:C:2021:671; a továbbiakban: CRCAM-ítélet), 31. pont.

[29] CRCAM-ítélet, 34. és 36. pont.

[30] CRCAM-ítélet, 37–42. pont.

[31] CRCAM-ítélet, 43–46. pont.

[32] CRCAM-ítélet, 47–51. pont.

[33] A CRCAM-ítélet 41. és 42. pontjában a Bíróság megerősítette, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók vonatkozásában a 2007/64 irányelvben előírt felelősségi rendszert „teljes mértékben harmonizálták, így a tagállamok ugyanazon felelősségi tényállás vonatkozásában nem tarthatnak fenn párhuzamos felelősségi rendszert”.

86. Ez a felelősségi rendszerbe a bizonyítási teher vonatkozásában olyan rendszert illeszt, amelyre már utaltam, és amely a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevőjének kedvez: a pénzforgalmi szolgáltatónak, nem pedig a felhasználónak kell bizonyítania azokat a körülményeket, amelyek mentesítik a visszatérítési kötelezettség alól, azaz bizonyítania kell, hogy a fizetési művelet hitelesített volt, megfelelően lett rögzítve és a nyilvántartásokba bejegyezve. [34]

87. Ahogyan Saugmandsgaard Øe főtanácsnok a CRCAM-ügyre vonatkozó indítványában összefoglalta „Az uniós jogalkotó ekképpen egy olyan felelősségi rendszert hozott létre, amely három lényeges és egymáshoz kapcsolódó elemen alapul, nevezetesen […] a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevőjét terhelő bejelentési kötelezettségen, a […] bizonyítási tehernek az e szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatóra történő telepítésén, végül pedig bizonyíték hiányában e szolgáltatónak az említett irányelv 60. és 75. cikke szerinti felelősségén, attól függően, hogy a művelet nem engedélyezett, nem teljesített vagy hibásan teljesített volt-e”. [35]

88. A 2007/64 irányelv „Teljes harmonizáció” című 86. cikke szerint „[az irányelv felsorolt rendelkezéseinek] a sérelme nélkül, amennyiben ez az irányelv harmonizált rendelkezéseket tartalmaz, a tagállamok az ezen irányelvben meghatározottakon kívüli rendelkezéseket nem tarthatnak fenn és nem fogadhatnak el”.

89. Mivel a 2007/64 irányelv 58., 59. és 60. cikke nem tartozik azon rendelkezések közé, amelyek tekintetében a 86. cikk a tagállamok számára mozgásteret biztosít, a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók e cikkekben előírt felelősségi rendszere teljes mértékben harmonizált, így a tagállamok nem tarthatnak fenn párhuzamos felelősségi rendszert ugyanazon ok-okozati esemény tekintetében. [36]

90. A 2007/64 irányelv első és negyedik preambulumbekezdése ugyanezen a vonalon mozog: az irányelv harmonizált felelősségi rendszerét nem lehet a nemzeti jogban előírt, ugyanazon tényeken és jogalapon nyugvó alternatív rendszerrel kiegészíteni, ha az sértené az így harmonizált rendszert, és hátrányosan érintené ezen irányelv céljait és hatékony érvényesülését. [37]

2. A pénzforgalmi szolgáltató felelősségi rendszerének e jogvitára gyakorolt hatása

91. Nem vitatott, hogy UA bankszámlatulajdonosként az állítólagos meghatalmazottja, MK által végzett jogosulatlan fizetési műveletekről a 2007/64 irányelv 58. cikkében meghatározott határidőn belül értesítette az Eurobankot.

92. Az Eurobank a felhasználó hozzájárulását igazoló hitelesítési elemként benyújtja az UA által MK részére az olasz közjegyző előtt adott meghatalmazás apostille tanúsítvánnyal ellátott másolatát. A közjegyző ugyanakkor azt állítja, hogy a meghatalmazás és annak másolata hamisítvány. Úgy tűnik, hogy az MK által az átutalások céljából a banknak benyújtott másolaton nem szerepelt a megbízó számlatulajdonos aláírása, így a bank nem volt abban a helyzetben, hogy

[34] A gyakorlatban a 2007/64 irányelv 59. cikkében meghatározott bizonyítási rendszer – amennyiben az irányelv 58. cikkében előírt bejelentésre az ott előírt határidőn belül került sor – azt eredményezi, hogy a pénzforgalmi szolgáltatót ugyanezen irányelv 60. cikke (1) bekezdésének megfelelően azonnali megtérítési kötelezettség terheli. CRCAM-ítélet, 40. pont.

[35] EU:C:2021:564, 53. pont.

[36] CRCAM-ítélet, 41. és 42. pont.

[37] CRCAM-ítélet, 44. és 45. pont. Lásd továbbá: Szpunar főtanácsnok Beobank ügyre vonatkozó 2022. július 7-i indítványa (C-351/21, EU:C:2022:541), 42., 43. és 50. pont.

az aláírásokat összehasonlítsa. Arra sincs bizonyíték, hogy az Eurobank más eszközökkel (pl. rögzített telefonhívás útján) megbizonyosodott volna arról, hogy UA hozzájárulását adta az MK által benyújtott átutalási megbízásokhoz.

93. A 2007/64 irányelv 59. cikkének (2) bekezdése szerint, amennyiben a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője tagadja, hogy egy, már teljesített fizetési műveletet engedélyezett volna (miként ez a jelen ügyben is történt), a fizetési eszköznek a pénzforgalmi szolgáltatónál rögzített használata „önmagában nem feltétlenül elégséges annak bizonyításához, hogy a fizető fél a fizetési műveletet engedélyezte, vagy csalárd módon járt el, vagy hogy az 56. cikkben meghatározott egy vagy több kötelezettségével kapcsolatban súlyos gondatlansággal járt el, vagy azokat szándékosan nem teljesítette”.

94. E szabályból következik, hogy a fizetési eszköz használata az Eurobankhoz benyújtott (hamis) meghatalmazás másolata formájában, még ha hitelesített és apostille tanúsítvánnyal ellátott is, nem lehet elegendő a fizető fél általi meghatalmazás bizonyítására.

95. Ha a fennálló körülmények komoly kétségeket ébresztettek a fizetési eszközzel kapcsolatban, a pénzforgalmi szolgáltatónak nagyobb gondossággal kellett volna ellenőriznie annak valódiságát e kétségek eloszlatása és annak érdekében, hogy teljes mértékben meggyőződjön a kérdéses tranzakciók tekintetében a bankszámlatulajdonos jóváhagyásáról. Csak így lehet megfelelni a 2007/64 irányelvet ihlető kritériumnak, azaz a pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevői és különösen a fogyasztók védelmének. [38]

96. Értelmezésem szerint a jelen ügy egyedi körülményeire tekintettel a pénzforgalmi szolgáltató nem szorítkozhatott volna a meghatalmazás közjegyző által hitelesített, a külföldi állam illetékes hatósága által apostille tanúsítvánnyal ellátott másolatának pusztán formai (külső) ellenőrzésére.

97. A pénzforgalmi szolgáltatások felhasználói védelmének megerősítése érdekében a 2007/64 irányelv és az azt felváltó 2015/2366 irányelv a pénzforgalmi szolgáltatók felelőssége tekintetében bevezette a „fizess most, vitázz később” elvet. [39]

98. Amint azt fentebb kifejtettem, a pénzforgalmi szolgáltató feladata bizonyítani, hogy a felhasználó a fizetési műveletet engedélyezte, vagy hogy az csalárd módon, illetve súlyos gondatlansággal járt el. Ismételten hangsúlyozom, hogy a pénzforgalmi szolgáltatókra rótt bizonyítási teher magas.

99. A pénzforgalmi szolgáltatók a nem engedélyezett fizetési műveletekért való felelősségének harmonizált rendszerét nem lehet enyhe felelősséget előíró nemzeti szabályok alkalmazásával [40] fellazítani (a 2007/64 irányelvből eredő szigorúbb felelősséghez képest). A nemzeti bíróságnak az 58., 59. és 60. cikkel összefüggésben értelmezett 86. cikk alkalmazásával ez utóbbit kell előnyben részesítenie.

[38] 2017. január 25-i BAWAG ítélet (C-375/15, EU:C:2017:38), 45. pont; 2020. április 2-i PrivatBank ítélet (C-480/18, EU:C:2020:274), 66. pont.

[39] Lásd: Guimarães, M. R. és Steennot, R.: Allocation of Liability in Case of Payment Fraud: Who Bears the Risk of Innovation? A Comparison of Belgian and Portuguese Law in the Context of PSD2, *European Review of Private Law*, 2022, 1. szám, 47. és 48. o.

[40] A jelen ügyben a kötelezettségekről és szerződésekről szóló (bolgár) törvény 75. cikkének (2) bekezdésére hivatkoznak. E rendelkezés szerint az adós mentesül, ha jóhiszeműen teljesített egy kötelezettséget egy olyan személlyel szemben, aki egyértelműen jogosultnak tűnik a teljesítés elfogadására. Ezen általános felelősségi rendszer tehát nincs összhangban a pénzforgalmi szolgáltatók 2007/64 irányelv 58., 59., 60. és 86. cikkéből eredő különös felelősségi rendszerével.

100. Az eljáró bíróság által felhozott érv (a felhasználókat védő szigorú felelősségi rendszer negatív hatása a pénzforgalmi szolgáltatók tevékenységére) nem elegendő a fenti megfontolások kétségbe vonására. Az európai jogalkotó mérlegelte e lehetőségek előnyeit és hátrányait, és a közös érdekek szempontjából legkedvezőbbnek ítélt megoldást választotta.

101. A fizetési műveletekben részt vevő felek jogbiztonsága érdekében a 2007/64 irányelv által biztosított lehetőségek keretében nélkülözhetetlen a fizetési eszközök formai és fizikai hitelesítése. Ugyanilyen mértékben az elengedhetetlen a tőke szabad mozgását elősegítő uniós fizetési rendszer megfelelő működéséhez.

102. Összefoglalva, megítélésem szerint a 2007/64 irányelv 86. cikkével összefüggésben annak 58., 59. és 60. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a fizetési eszköz érvényességével kapcsolatban kétséget ébresztő körülmények fennállása esetén:

– a pénzforgalmi szolgáltatókat az ilyen fizetési eszköz pusztán formai (külső) hitelesítése nem mentesíti a fizető fél által nem engedélyezett fizetési műveletek végrehajtásáért való felelősség alól; és

– amennyiben a pénzforgalmi szolgáltatók a fizetési eszköz pusztán formai (külső) hitelesítését végzik, az említett cikkeknek nem felel meg a tagállam nemzeti joga szerinti olyan felelősségi rendszer, amely enyhíti a pénzforgalmi szolgáltató felelősségét a nem engedélyezett fizetési műveletekért, illetve e felelősség alól mentességet biztosít.

V. Végkövetkeztetések

103. A fentiekre tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következőképpen válaszoljon az Apelativen sad Sofia (szófiai fellebbviteli bíróság, Bulgária) által feltett kérdésekre:

„A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 2007/64/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkének 19. és 23. pontját, valamint 86. cikkével összefüggésben annak 58., 59. és 60. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

1) Főszabály szerint nem minősül fizetési eszköznek a számlatulajdonos részéről a meghatalmazottat az adott számla pénzeszközeivel való rendelkezésre feljogosító különleges és kifejezett meghatalmazás, kivéve ha a számlatulajdonos és pénzforgalmi szolgáltatója közös megegyezéssel fizetési eszköznek tekintik, és e rendelkezést kifejezetten belefoglalták a közöttük létrejött keretszerződés feltételeibe. Ez esetben a közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazás a pénzforgalmi szolgáltató és a pénzforgalmi szolgáltatás igénybe vevője között a fizetési megbízás kezdeményezésére megállapodott eljárások részét képezi.

2) A pénzforgalmi szolgáltató által a fizetési eszköz hitelesítésére használható eszközök egyike a külföldön felhasználásra kerülő közokiratok diplomáciai vagy konzuli hitelesítésének (felülhitelesítésének) mellőzéséről szóló, 1961. október 5-i hágai egyezmény (Apostille-egyezmény) alapján az illetékes külföldi hatóság által kiállított apostille, amennyiben külföldi közokiraton szerepel.

3) A nemzeti bíróságnak a fizető fél által nem engedélyezett fizetési műveletek végrehajtása esetén mellőznie kell a tagállam nemzeti joga által a pénzforgalmi szolgáltatóra előírt olyan felelősségi rendszer alkalmazását, amely nem felel meg szigorúan véve a 2007/64 irányelv 86. cikkével összefüggésben értelmezett 58., 59. és 60. cikkében foglaltaknak.

4) A fizetési eszköz érvényességének kétségbe vonására okot adó körülmények fennállása esetén, ha a felhasználó tagadja, hogy a már végrehajtott fizetési műveletet engedélyezte volna, az ilyen fizetési eszköz pusztán formai (külső) hitelesítését végző pénzforgalmi szolgáltató nem mentesül az adott művelet végrehajtásával kapcsolatos felelősség alól.”